

ABSTRAKT

Překládaná disertační práce je věnována právní úpravě nástrojů představujících garance nezávislosti člena parlamentu při výkonu jeho mandátu.

Cílem práce je zejména přinést ucelený pohled na problematiku ochrany nezávislého výkonu mandátu člena parlamentu, zhodnotit právní úpravu platnou v České republice a najít odpověď na otázku, zda a nakolik je právní úprava platná v České republice kompletní a účinná, jakož i de lege ferenda k ní nabídnout možné alternativy.

Nezávislost člena parlamentu musí být zaručena s ohledem na všechny stránky výkonu jeho mandátu. Nezávislost člena parlamentu je nezbytnou podmínkou pro výkon jeho mandátu takovým způsobem, který mu umožní čelit vnějším tlakům, a to nejen od orgánů jiných státních mocí, ale i od jiných subjektů či jevů (zejm. tlak veřejného mínění). Nástroje, které chrání nezávislý výkon mandátu, napomáhají i tomu, aby členové parlamentu měli možnost plnit své poslání svobodně, a v konečném důsledku tvořili plně funkční parlament.

Předkládaná disertační práce se zabývá tématem parlamentní imunity, a to zejména té z jejích částí, která představuje ochranu svobody hlasování a projevů, otázkou stanovení funkcí neslučitelných s výkonem mandátu člena parlamentu resp. s mandátem jako takovým, problematikou opatření předcházejících vzniku možného střetu osobního zájmu člena parlamentu se zájmem veřejným a dojde-li k takovému střetu stanovenými postupy k jejich řešení a v neposlední řadě též rozsahem zakotvení adekvátního hmotného zabezpečení členů parlamentu.

Práce se zaměřuje na právní úpravu platnou a účinnou v České republice, která je porovnávána s tou, která je zakotvena ve vybraných státech evropské právní kultury, přičemž bylo snahou autorky volit vždy takovou právní úpravu, která představuje jiný přístup k úpravě analyzované problematiky. V rámci komparace je poukazováno na příslušnou právní úpravu reprezentující jak středoevropský právní okruh, tak okruh románský a nordický. Z tohoto důvodu byla pro účely komparace provedené v této

práci podkladem zejména právní úprava platná ve Spolkové republice Německo, Slovenské republice, Polské republice, Francouzské republice, Finské republice, Španělském království, Belgickém království a v Nizozemském království.

Kromě bližší analýzy jednotlivých institutů se práce věnuje za účelem bližšího porozumění konkrétnímu tématu i historickým souvislostem, jakož i otázkám hodnotovým, neboť některé z práv, které jsou garancí nezávislého výkonu mandátu, se mohou dostat do rozporu s právy jinými, typicky rozpor parlamentní imunity s právem na rovnost či s právem na přístup k soudu. U jiných z práv naopak vyvstává otázka jejich legitimacy (typicky rozsah hmotného zabezpečení).

V úvodu disertační práce jsou definovány hypotézy, které práce ověřuje. První z hypotéz zní: Platná právní úprava garancí nezávislého výkonu mandátu poslance a senátora Parlamentu České republiky je dostatečná co do škály právních instrumentů, které zakotvuje. Na tuto tezi navazuje druhá hypotéza, která ji doplňuje: Právní úprava těchto instrumentů neplní zcela svůj účel, když svým rozsahem neodpovídá potřebám, které zabezpečení nezávislého výkonu mandátu vyžaduje. Obě hypotézy jsou v závěru práce potvrzeny.

Předkládaná disertační práce je strukturována do čtyř kapitol. První kapitola, která je rozsahem nejširší, je věnována tématu parlamentní imunity, a to v celé šíři právní úpravy, tedy jak indemnité, tak imunitě přestupkové a trestněprávní, přičemž se zabývá jak hmotněprávními, tak procesněprávními aspekty právní úpravy. Parlamentní imunita představující legitimní institut právního státu je zde chápána jako čistě funkční privilegium, které je uděleno ve prospěch parlamentu jako celku a nikoli jeho jednotlivých členů. Tato kapitola se především zaměřuje na analýzu platné právní úpravy parlamentní imunity dle článku 27 Ústavy České republiky, včetně výkladových stanovisek k příslušným právním normám, přičemž se opírá zejména o názory právní vědy a příslušná soudní rozhodnutí. Za pomoci využití komparativní metody poukazuje na jiná možná řešení konkrétních problematik spojených s aplikací parlamentní imunity, přičemž se věnuje i judikatuře Evropského soudu pro lidská práva, který se otázkou parlamentní imunity opakovaně zabýval s ohledem na možnou kolizi

s právem na přístup k soudu. Ve snaze pojednat o tématu parlamentní imunity co nejucelněji se tato kapitola zaměřuje i na historicko-právní vývoj institutu, jakož i na předkládané návrhy změn stávající právní úpravy a snaží se nastítnit řešení některých obecných otázek.

Samostatná část je věnována otázce imunity poslanců Evropského parlamentu, a to z důvodů, které jsou uvedeny v úvodu práce. S ohledem na skutečnost, že zatímco ve většině evropských států je patrná snaha právní úpravu imunity (a to nejen parlamentní) buďto zužovat (tak např. novelizační tendence ve Slovenské republice) anebo zachovávat určité status quo, je samostatná podkapitola věnována situaci v Italské republice, kde byly v posledních letech naopak patrné tendence právní úpravu imunity rozšiřovat, zejména co do osobní působnosti. Ve stručnosti je v rámci této kapitoly formou exkurzu nastíněna i problematika imunity parlamentních prostor.

V dalších třech kapitolách se disertační práce zaměřuje na nástroje, jejichž společným cílem je ochránit nezávislý výkon mandátu člena parlamentu mimo jiné i před vnějšími vlivy, ať se již jedná o vlivy plynoucí z nedostatečné dělby moci, vlivy osobní povahy či vnější tlaky ze strany subjektů rozmanitého charakteru.

Kapitola druhá se zabývá otázkami spojenými s tématem neslučitelnosti funkcí s funkcí člena parlamentu, přičemž se věnuje jak neslučitelnosti mezi volenými mandáty zastupitelského charakteru, tak neslučitelnosti s funkcemi ostatními. Kapitola třetí analyzuje právní úpravu řešení střetu osobního zájmu člena parlamentu se zájmem veřejným a s tím související povinnost podávat čestná prohlášení. V kapitole čtvrté je pojednáno o poskytování materiálního zabezpečení.

Co se týká použitých metod práce, jsou totožné jako v případě kapitoly první a analýza platné právní úpravy se tedy opírá zejména o dostupné názory právní vědy, související judikaturu soudů a právní komparatistiku.